

ПАЙДАЛАНЫҰШЫ ҚОЛЛАНБАСЫ

Windows хэм Андроид операцион системаларында қарақалпақ тили клавиатура жайластырмаларын орнатыў, сазлаў хэм пайдаланыў бойынша қолланба

1. Улыўма мағлыўмат хэм стандартлар

Ислеп шығылған бул клавиатура жайластырмалары хэм мобил қосымша қарақалпақ тилиниң барлық өзине тән ҳәриплерин халықаралық **Unicode** стандарты тийкарында санлы хўжжетлерге киргизиў имканиятын бередиди.

Қарақалпақ әлипбесиниң рәсмий Уникоде кодлар кестеси

Хәрип (үлкен / киши)	Әлипбе түри	Unicode коди (Hex)
Ә / ә	Кириллица	U+04D8 / U+04D9
Ғ / ғ	Кириллица	U+0492 / U+0493
Қ / қ	Кириллица	U+049A / U+049B
Ң / ң	Кириллица	U+04A2 / U+04A3
Ө / ө	Кириллица	U+04E8 / U+04E9
Ү / ү	Кириллица	U+040E / U+045E
Ү / ү	Кириллица	U+04AE / U+04AF
Х / х	Кириллица	U+04B2 / U+04B3
Á / á	Лотин	U+00C1 / U+00E1
Ġ / ġ	Лотин	U+01F4 / U+01F5
Í / í	Лотин	U+00CD / U+00ED
Ń / ń	Лотин	U+0143 / U+0144
Ó / ó	Лотин	U+00D3 / U+00F3
Ú / ú	Лотин	U+00DA / U+00FA

2. Windows операцион системасы ушын көрсетпе

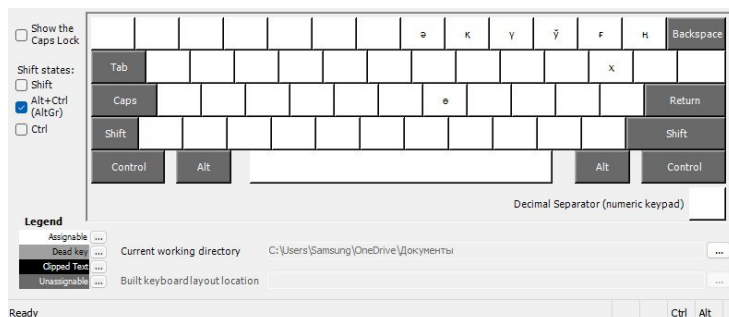
2.1. Программаны жүклеп алыў хэм орнатыў

1. Усыныс йетилген силтеме аркалы «**Qq_cyril.zip**»хэм «**Qq_latin.zip**. архив файлларын компьютерге жүклеп алың.
2. Архив үстинде тышқанның оң түймесин басып, «**Извлечь все...**» (**Extract all**) бәнтин таңлаң.
3. Ашылған папка ишиндеги **setup.exe** файлын табың хэм оны ашың (зәрүр болғанда мышканың оң түймеси менен басып, «*Запуск от имени администратора*» буйырығын бериң).

4. Экранда «**Installation Complete**» (Оңлаў табыслы жуўмақланды) хабари шыққаннан соң, **Close** түймесин басың.

2.2. Қарақалпақ кириллше раскладканы таңлаў хәм текст териў

1. Экранның төменги оң мүйешиндеги ўазыйпалар панели (Taskbar) арқалы тиллер менюсин ашың ямаса клавиатурадан **Win + Space** (Пробел) ямаса **Alt + Shift** түймелерин басып, «**Ўзбекча (кирилл) - Karakalpak cyrillic – Custom**» жайластырыўын таңлаң.

2. Хәриплерди жазыў тәртиби:

- Стандарт рус/өзбек әлипбесинде бар хәриплер әдеттегидей териледи.
- Қарақалпақ тилине тән қосымша хәриплерди териў ушын оң тәрәптеги **AltGr** (он **Alt**) түймеси басылған ҳалда тийисли хәрип басылады:
 - **AltGr + 8 = Қ / қ**
 - **AltGr + = = Ң / ң**
 - **AltGr + - = Ғ / ғ**
 - **AltGr + O = Ө / ө**
 - **AltGr + 9 = Ү / ү**
 - **AltGr + 7 = Ә / ә**
 - **AltGr + X = Х / х**
 - **AltGr + 0 = Ў / ў** (Үлкен хәриплерди жазыўда қосымша рәўиште **Shift** түймеси де бирге басылады).

2.3. Қарақалпақ латинша раскладканы таңлаў хәм текст териў

1. Экранның төменги оң мүйешиндеги ўазыйпалар панели (Taskbar) арқалы тиллер менюсин ашың ямаса клавиатурадан **Win + Space** (Пробел) ямаса **Alt + Shift** түймелерин басып, «**O'zbekcha (lotin) - Karakalpak latin – Custom**» раскладкасын таңлаң.

2. Хәриплерди жазыў тәртиби:

- Стандарт латын/инглис әлипбесинде бар хәриплер әдеттегидей териледи.

- Қарақалпақ тилине тән қосымша хәриплерди териў ушын оң тәрәптеги **AltGr** (он **Alt**) түймеси басылған ҳалда тийисли хәрип басылады:
 - AltGr + 8 = **Ó / ó**
 - AltGr + = = **Ń / ń**
 - AltGr + - = **Ġ / ġ**
 - AltGr + 9 = **Ú / ú**
 - AltGr + 7 = **Á / á**
 - AltGr + 0 = **Í / í** (Үлкен хәриплерди жазыўда қосымша рәўиште *Shift* түймеси де бирге басылады).

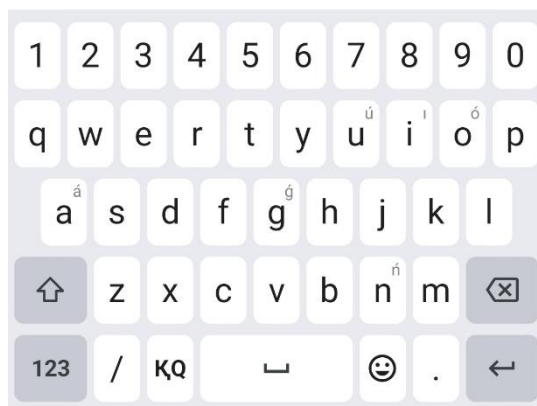
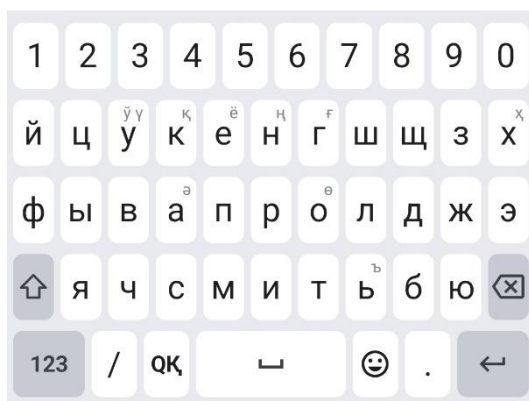
3. Андроид операцион системасы ушын қолланба

3.1. Қосымшаны орнатыў

1. Белгиленген мәнзилден «**NMPI-qq-keyboard.apk**» файлин телефон ядына жүклеп алың.
2. Жүкленген файлди ашып, «**Ўрнатиш**» (**Установить / Install**) түймесин басың. (Егер телефон қәўипсизлик системасы руқсат сораса, "Белгисиз дереклерден орнатыўға руқсат бериў" опсиясын жағиң).

3.2. Клавиатураны активлестириў хәм тийкарғы етип сазлаў

1. Орнатылған «**Қорақалпоқ клавиатураси**» қосымшасы белгисин жумыс столынан ашиң.
2. Қосымша ишиндеги көрсетпелерге тийкарланып:
 - **1-қәдем:** "Клавиатураны системада активлестириў" (Включит в настройках) түймесин басың хәм ашылған дизимнен қосымша аты жанасындағы гилтти жағың.
 - **2-қәдем:** "Кириў усылын таңлаў" (Выбрат способ ввода) түймесин басып, усы клавиатурани тийкарғы сыпатында таңлаң.
3. Қәлеген программада (Telegram, Word, Браузер) текст киргизиў майданына басың. Экраныңызда миллий қарақалпақ хәриплери ажыратылған клавишлар арқалы көринеди.

4. Машқалаларды сапластырыў хәм техникалық усыныслар

1. **Window**ста хәриплердиң орнына квадрат ямаса сораў белгиси шықса:

- Хүжжет шрифти Уникоде стандартын қоллап-қууатлауын тексерің (мысалы: *Calibri*, *Arial*, *Times New Roman*, *Segoe UI* сыяқлы стандарт шрифтлерден пайдаланыу усыныс етиледі).

2. Андроидта клавиатура көринбей қалса:

- Қурилманың «*Параметры*» (*Созламалар*) → «*Система*» → «*Язык и ввод*» (Тил хәм киргизиу) бөлімине кирип, қосымша руқсаты актив екенлигин қайта тексерің.